

IV

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

2013

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა საგამოცდო ტესტის ბუკლეტი და ამ ტესტის პასუხების ფურცელი.

გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ პასუხების ფურცელი!
პასუხების ფურცლის გაკეცვა დაუშვებელია!
ტესტის ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ მხოლოდ შავი სამუშაოსათვის!
ტესტის მაქსიმალური ქულაა – 80.

ქართული ენისა და ლიტერატურის ტესტი სამი ნაწილისაგან შედგება: I. ტექსტის რედაქტირება; II. არგუმენტირებული ესე; III. წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი.

ტესტის III ნაწილში მოცემული ზოგიერთი დავალების (№№3-17) შესასრულებლად საჭიროა პასუხების ფურცელში შესაბამისი უჯრედები მონიშნოთ **X-ით**. თუ პასუხების ფურცელში უჯრედი შეცდომით მონიშნეთ, მაშინ მთლიანად გააშავეთ იგი და მონიშნეთ სხვა უჯრედი.

დანარჩენ დავალებებს უნდა უპასუხოთ სიტყვიერად. პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა შეგიძლიათ გადახაზოთ და გვერდით (ან ზემოთ) დაწეროთ სხვა პასუხი.

ტესტის ყოველი ნაწილის შესასრულებლად აუცილებელი ინსტრუქციები მოცემულია ბუკლეტში და თან ახლავს შესაბამის დავალებებს.

ყურადღებით გაეცანიტ ამ ინსტრუქციებს და არ დაგავიწყდეთ პასუხების გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, რომ ტესტის III ნაწილი - წაკითხულის გააზრება და მხატვრული ტექსტის ანალიზი - ორი დავალებისაგან შედგება.

უნდა აირჩიოთ **ერთ-ერთი მათგანი** (№1 ან №2) და უნდა შეასრულოთ ამ დავალებაში მოცემული: **ა) წაკითხულის გააზრება და ბ) მხატვრული ტექსტის ანალიზი**.

შეგიძლიათ წაკითხულის გააზრების ყველა პასუხი ჯერ ტესტის ბუკლეტში მონიშნოთ და შემდეგ გადაიტანოთ პასუხების ფურცლის სათანადო ადგილას.

ყველა დავალების ბოლოს ტესტის ბუკლეტში საგანგებოდ გამოყოფილია ადგილი შავი გარიანტის დასაწერად.

გახსოვდეთ: აუცილებელია ყველა პასუხის გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, არ გასწორდება ის დავალება, რომლის პასუხიც პასუხების ფურცელში საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას არ იქნება გადატანილი!

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში **ნაშრომი არ გასწორდება!**

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 4 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

I. ტექსტის რედაქტირება (20 ქულა)

ქვემოთ მოცემულ ტექსტში დაშვებულია 18 მორფოლოგიურ-ორთოგრაფიული, სინტაქსური, პუნქტუაციური შეცდომა და სტილისტური ხარვეზი. *გაანწორეთ* ეს შეცდომები და ხარვეზები და ისე გადაწერეთ მთელი ტექსტი, რომ მასში *არც ერთი სხვა ცვლილება* არ შეიტანოთ.

გაითვალისწინეთ, ქულები დაგაკლდებათ თქვენ მიერ გადაწერილ ტექსტში დაშვებული თითოეული შეცდომის, ხარვეზისა თუ უზუსტობის გამო.

ექვთიმე თაყაიშვილი დაიბადა 1863 წელს სოფელ ღიხაურში. ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიის დასრულების შემდეგ მან სწავლა განაგრძო პეტერბურგის უნივერსიტეტში. 1887 წელს იგი სამშობლოში დაბრუნდა და თბილისის გიმნაზიაში მასწავლებლად დაიწყო მუშაობა. თაყაიშვილი აქტიურად მონაწილეობდა არა-ერთ არქეოლოგიურ ექსპედიციებში. მან დააარსა საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოება რასაც თოთხმეტი წლის განმავლობაში ხელმძღვანელობდა. ეს საზოგადოება მიზნათ ისახავდა გაჩინაგებიდან ეხსნა ჩვენი კულტურული მემკვიდრეობა. ექვთიმე თაყაიშვილი გახლდათ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის მოადგილე. იგი იყო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ერთ-ერთი დამაარსებელთაგანი.

1921 წელს საქართველოს მთავრობა იძულებული გახდა, რომ ემიგრაციაში წასულიყო და თან წაედო სამუხეუმო ძვირფასეულობა. ოფიციალურად განძის მესაკუთრე მთავრობა იყო თუმცა ეროვნულ საგანძურს ფაქტობრივად ექვთიმე თაყაიშვილი მეურვეობდა. მიუხედავად პრობლემებისა ექვთიმემ ყველაფერი გააკეთა რადგან ღირსეულად შეესრულებია ეს ძალზე უმნიშვნელოვანესი მისია. საფრანგეთში იგი განაგრძობდა ნაყოფიერ სამეცნიერო მოღვაწეობას. 1925 წელს მოხდა მისი არჩევა აზიის შემსწავლელი სამეცნიერო საზოგადოების ნამდვილ წევრად. მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ როდესაც შესაძლებელი გახდა ჩვენი საგანძურის სამშობლოში ჩამოტანა ექვთიმე თაყაიშვილი თბილისში დაბრუნდა. მეცნიერი გარდაიცვალა 1953 წელს. საქართველოს ეკლესიამ 2002 წელს იგი წმინდანად შეპირაცხა.

შავი სამუშაოსათვის

[illegible]

II. არგუმენტირებული ესე (20 ქულა)

საზოგადოების ნაწილი მიიჩნევს, რომ სიტყვის თავისუფლება უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ადამიანის პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

გაანალიზეთ წარმოდგენილი თვალსაზრისი, შეაფასეთ მისი დადებითი და უარყოფითი მხარეები და ჩამოაყალიბეთ თქვენი დამოკიდებულება ნათლად, მკაფიოდ და დასაბუთებულად, არგუმენტები გაამყარეთ სათანადო მაგალითებით. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული. შეარჩიეთ ტექსტის შესაბამისი სტილი. დაიცავით სალიტერატურო ენის ნორმები.

გაითვალისწინეთ: თუ თქვენი მსჯელობა შემოიფარგლება ოთხი-ხუთი წინადადებით, ნაშრომი არ გასწორდება.

შავი სამუშაოსათვის

[illegible]

III. წაკითხულის გააზრება და წერითი დავალება (40 ქულა)

აირჩიეთ ქვემოთ მოცემული ორი დავალებიდან ერთ-ერთი და მხოლოდ ის შეასრულეთ!

დავალება № 1

ყურადღებით წაკითხეთ გრიგოლ ორბელიანის ლექსი „სადამო გამოსაღმებისა“:

- I. მზე ჩაესვენა: მის შუქი გამოსაღმის ჟამს კავკასსა,
თავსა ეხვევა აღერსით, ვით ქალი მამას მოხუცსა!
ბუმბერაზ მთანი მღუმარედ ცათამდის აყუდებულნი,
ჰსხედან, ვით დევნი, სპეტაკის ყინულ-გვირგვინით შემკულნი!
- II. მათ კლდოვან გვერდთა შავადა ღრუბელნი ზედ დაჰსწოლიან
და მრისხანებით ქვეყანას წარდვნითა ემუქრებიან.
გაზაფხულისა ველითა ტყე, შემოსილი სიმწვანით,
მთებისა კალთებს შეამკობს სატკბო სუნნელთა მოფენით.
წყალნი, მთით დაქანებულნი, აღმასებრ უფსკრულს ჰსცვივიან,
თერგი ჰრბის, თერგი ღრიალებს, კლდენი ბანს ეუბნებიან!
- III. შეწუხებული ვუმზერ გზას და მასზე ეტლსა მიმსრობლსა,
მიმტაცსა ყოვლის კეთილის, რაცა გვაქვს ამა სოფელსა,
რაცა გვიშვენებს სიცოცხლეს ზეციურისა სხივითა
და აღგვამაღლებს ამ სოფლით სულისა აღმაფრენითა!
- IV. მიდიხარ, სატრფოვ, მშვიდობით! მარად დღე ჩემი კურთხევა
ცად მიმართ შენთვის მექნება, ვიდრემდის სული მეღევა.
არღა აამონ აწ თვალთა გული შენისა ხილვითა,
წარვიდეს ჩემი სიცოცხლე უშენოდ შრომით, ზრუნვითა.
- V. ეტლი ჰრბის, სატრფო მშორდების... თანა ჰსდევს ჩემი მას სული,
ვმზერ... შორს ძლივსდა ჰსჩანს... აღარ ჰსჩანს... რაღასა ვუმზერ შმაგქმნილი?
სიშორის ნისლმა მიჰფარა თვალთაგან ეტლი მიმსრობლი,
და გულით ოხრვა სიმწარის აღმოუტევე უნებლი...
- VI. მშვიდობით! ვინცა დამატკბე სიცოცხლის ნეტარებითა,
აწ ვისთვის გული მიკენესის, სული ჰწუხს განშორებითა.
ვის ხილვა არღა შემმოსავს სიხარულისა ნათლითა,
არ განმასვენებს მწუხარეს აღერსის ხმითა ტკბილითა!
- VII. მაგრამ ამ სოფელს შენს გარდა ვინა მყავს მანუგეშებლად,
რომ შენც განმშორდი, დამტოვე, მწუხარებისა მე მსხვერპლად?
წახველ, წარმტაცე ყოველი საამებელი სულისა,
და ვინ განმიღოს აწ კარი ბედისა დაკარგულისა?
- VIII. ან მე უგუნურს, რად მრწამდა ბედისა დაუსრულება?
აწ დავჰშთი, მარტოდ... მშვიდობით! შენს გულს ნუ ჰშორდეს მშვიდობა!
არს მწუხარება სულისა, არ აქვს ნუგეში რომელსა,
ჰსჯობს ენა ჰსდუმდეს, ხმა შესწყდეს, მოთქმით რა ერგოს გულწყლულსა?
- IX. შეღამდა... მარტო ვზი ჭმუნვით; ჩემი ჩივილი ვის ესმის?
დაყრუვდა არე... მხოლოდა ხმა ისმის ზოგჯერ გუშაგის.
მხოლოდ ჰსჩანს, მთანი მღუმარედ აყუდებულან ცათამდის,
და ყაზიბგსა საამოდ ზედა ვარსკვლავი დაჰნათის!
წყალნი, მთით დაქანებულნი, უფსკრულსა იკარგებიან,
თერგი ჰრბის, თერგი ღრიალებს, კლდენი ბანს ეუბნებიან!

ა) წაკითხულის გააზრება (15 ქულა)

დავადლების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

(1) 3. რა შეიძლება იყოს მოხუცი მამისა და მთების შედარების საფუძველი?

- ა) მოხუცი მამა და კავკასიონის მთები ერთნაირად ძვირფასია ავტორისათვის.
- ბ) მოხუცი მამა ისევე გაათეთრა სიბერემ, როგორც მთები – თოვლმა.
- გ) მოხუცი მამა ისევე ხანდაზმულია, როგორც ბებერი მთები.
- დ) მოხუცი მამაცა და კავკასიონის მთებიც დრომ გაათეთრა.

(1) 4. როგორ აღწერს ავტორი კავკასიონის კლდეებს ლექსის II სტროფში?

- ა) კლდეები, მრისხანე თერგის შხეფებით დასველებული, აღმასვლით ბრწყინავს.
- ბ) კლდეები მრისხანენი არიან და ქვეყანას წარდგენენ ეშუაქრებიან.
- გ) კლდეებმა მრისხანება დაივიწყეს და მწვანედ აუბიბინდათ კალთები.
- დ) კლდეებს მრისხანე და შავი ღრუბლები შემოხვევია გარს.

(1) 5. II სტროფის რომელ სტრიქონშია გამოყენებული შედარება?

- ა) III სტრიქონში.
- ბ) IV სტრიქონში.
- გ) V სტრიქონში.
- დ) VI სტრიქონში.

(1) 6. III სტროფის მიხედვით, რას წარმოადგენს ლირიკული გმირისათვის სიყვარული?

- ა) ამქვეყნიური სიკეთით დამატკბობელ განცდას.
- ბ) სამშობლოს მონატრების მტკივნეულ გრძნობას.
- გ) წუთისოფლის ამოებაზე ამაღლების საშუალებას.
- დ) წუხილისა და ტანჯვის მუდმივ მიზეზს.

(1) 7. III სტროფის მიხედვით, რა შეიძლება აკავშირებდეს ადამიანს ზეციურ ჰარმონიასთან?

- ა) აღმაფრენა.
- ბ) რწმენა.
- გ) სიკეთე.
- დ) სიყვარული.

(1) 8. რის სიმბოლოს წარმოადგენს „მიმსრბოლი ეტლი“?

- ა) მეგობრის გამგზავრების.
- ბ) მეგობრის დაღუპვის.
- გ) სიყვარულის დაბრუნების.
- დ) სიყვარულის დაკარგვის.

(1) 9. რას ჰპირდება ლირიკული გმირი მიჯნურს IV სტროფში?

- ა) აღარასოდეს დაივიწყებს მის მშვენიერ თვალებს.
- ბ) მთელი სიცოცხლე მასზე იზრუნებს.
- გ) მისი სიცოცხლე შრომაში ჩაივლის.
- დ) სიცოცხლის ბოლომდე მისთვის ილოცებს.

(1) 10. რა მიზნის მიღწევა სურს ავტორს სტრიქონით: „ვმზერ... შორს ძლივსღა ჰსჩანს... აღარ ჰსჩანს... რაღასა ვუძეერ შმაგქმნილი?“

- ა) შექმნას მეგობართან გამოთხოვების სევდიანი სურათი.
- ბ) შექმნას სამშობლოსთან განშორების დინამიკური სურათი.

- გ) შექმნას სატრფოსთან განშორების დინამიკური სურათი.
- დ) შექმნას სიჭაბუკესთან გამოთხოვების ტრაგიკული სურათი.

(1) 11. **ვის მიმართავს ლირიკული გმირი VI სტროფში?**

- ა) სამშობლოს.
- ბ) სატრფოს.
- გ) უფალს.
- დ) ღვთისმშობელს.

(1) 12. **ლირიკული გმირის რა განცდას გამოხატავს სტრიქონი: „და ვინ განმიღოს აწ კარი ბედისა დაკარგულისა?“**

- ა) აღშფოთებას.
- ბ) გაოგნებას.
- გ) მრისხანებას.
- დ) სასოწარკვეთას.

(1) 13. **რა იგულისხმება VIII სტროფის I სტრიქონში?**

- ა) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ ბედი აუცილებლად გიმუხთლებს.
- ბ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ ბედნიერება დაუსრულებელია.
- გ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ სიყვარული არ არსებობს.
- დ) უგუნურებაა გჯეროდეს, რომ სიყვარული ნეტარებაა.

(1) 14. **რით არის გამოწვეული მწუხარება, „არ აქვს ნუგეში რომელსა?“**

- ა) მეგობრის დაკარგვით.
- ბ) რწმენის დაკარგვით.
- გ) სამშობლოს დაკარგვით.
- დ) სიყვარულის დაკარგვით.

(1) 15. **რა კმნის კონტრასტს IX სტროფში?**

- ა) გარინდებული არე და თერგის ღრიალი.
- ბ) გარინდებული არე და მდუმარე მთები.
- გ) ვარსკვლავის ნათება და მყინვარის სითეთრე.
- დ) თერგის ღრიალი და კლდეების ექო.

(1) 16. **რის შესახებ არ საუბრობს გრიგოლ ორბელიანი ამ ლექსში?**

- ა) ბუნების სილამაზის.
- ბ) სამშობლოს სიყვარულის.
- გ) სიყვარულის წარმავლობის.
- დ) სულიერი ამაღლების.

(1) 17. **რა არის ამ ნაწარმოების უმთავრესი აზრი?**

- ა) ბუნების მარადიულობის ფონზე ადამიანური ტკივილი ლირიკული გმირისათვის უმნიშვნელოდ გამოიყურება.
- ბ) ზნეობრივად არასრულფასოვანია ის ადამიანი, რომელიც სიყვარულის მარადიულობას არაფრად მიიჩნევს.
- გ) მხოლოდ მშვენიერი და მარადიული ბუნება ანიჭებს ადამიანს სულიერ სიმშვიდეს.
- დ) სიყვარულია ამქვეყნად ის ერთადერთი გრძნობა, რომელიც ადამიანს სულიერად აღამაღლებს.

წერიტი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებული, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალკე ცალკე მოცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შესრულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცემული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რეგულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, **შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.**

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელეთ, რა არის მოცემული ტექსტის მთავარი სათქმელი.
- იმსჯელეთ, რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ლექსის მთავარი სათქმელის მიმართ.
თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

დავალება № 2

ყურადღებით წაიკითხეთ ნაწყვეტი რევაზ ინანიშვილის მოთხრობიდან „ლარა“:

ათი თვის თავზე, რაც ლარა და მისი შვილი ჟულიენი ჩვენს მეზობლად დასახლდნენ, ლარას ცნობილი მამა გაათავისუფლეს. – უკვე თოთხმეტ წელიწადზე მეტი ჰქონდა გათავებული, მაგრამ უფრო ავადმყოფობის გამო გაათავისუფლეს, – მთლად დავრდომილი, დისტროფირებული...

გადმოიყვანეს მანქანიდან ლარამ და ღონიერმა კაცმა ვიღაც თითქოს დაშლილი, არეულ-დარეული. ცალი ხელი რომ მის იდღიაში ჰქონდა შეყოფილი ლარას, მეორე ხელით თავს უჭერდა, უკან არ გადავარდნოდა. რაღაც დიდი შავი კეპი ეხურა ლარას მამას, ის კეპი უყირავდებოდა და იმას კიდევ მამაკაცი უსწორებდა... მე არ მინახავს, როგორა აქვთ გადმოკარკლული თვალები ჩამოხრჩობილებს, მხოლოდ გამიგია, მაგრამ იმ დღის შემდეგ სულ ასე მგონია, ასეთი საშინელი თვალები არც ერთ დამხრჩვალს არ ექნება. გადმოკარკლული არაფერი – დიდები, და ხან აქვთ გადასწევდა იმ თვალებს, ხან იქით, და ეს საშინელი იყო. საშინელი ჰქონდა პირიც, დეფორმირებული შავი ღრუ.

ეგეთი დაშლილი, გაარარავებული ამოიყვანეს მალღა. ჟულიენი იდგა, თითქოს ნაბიჯის გადადგმა ვეღარ მოეხერხებინა, მერე მანქანის კარი დაკეტა, წამოვიდა, შორიასკნოს მოსდევდა დედას, პაპას და ღონიერ კაცს. შეიყვანეს შინ ნაპატიმრალი, შეიკეტნენ, ალბათ, დააწვინეს. ღონიერი კაცი წავიდა. შემაშფოთებული სიჩუმე და უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს.

ჯერ ხომ ისედაც ერიდებოდა მეზობლებს ლარა, მამის მოყვანის შემდეგ, ეტყობოდა, მთლად აღარავისთან უნდოდა შეხვედრა. ალბათ, ვეღარც იცლიდა ვერავისთვის. დილაადრიან რძის რიგისკენ მიახსაკუნებდა ბოთლებს, მერე ბაზარში გარბოდა. ხელით ეჭირა სათვალე, მერე, სამსახურიდან დაბრუნებული, ხან აფთიაქში იყო წასასვლელი, ხან – ვიღაც ექიმებთან. ისედაც

გამხდარი, კიდევ უფრო გახდა, მხრები უარესად აეწურა, თითქოსდა ცხვირიც დაუგრძელდა. გახდა, დანადგლიანდა ჟულიენიც. რამდენჯერაც კი შეეხვდი, ყოველთვის სიგარეტი ეჭირა ხელში.

რა თქმა უნდა, პირისპირაც ვხვდებოდით მეზობლები, მაგრამ ღარა არავისთან გაჩერებულა, არავისთვის შეუჩივლია, როგორც ვიცით ხოლმე, – უდანაშაულო იყო მამა, სხვებს შეაღია თავისი სიცოცხლე და ვინ დაუფასა მერეო. თავდაუზოგავად იბრძოდა მის გადასარჩენად, – ამ საქმეშიც ხომ ცნობილნი არიან ჩვენი ქალები, გამორჩევით – დედისერთა ქალები მამებისათვის. საიდან, როგორ, არ ვიცი, მაგრამ მაინც გამოდიოდა გარეთ ნაპატიმრალის ჯანმრთელობის ამბები, – ჰემოგლობინი ჩვიდმეტამდე ჰქონდა დაცემული. საჭმელს კი ვერ ჭამდა. იდგა ღარა, უწურავდა სხვადასხვაგვარ წვენებს, უწურავდა ღვიძლსა და ხორცსაც და პატარა ბავშვსავით აძლევდა კოვზით, ცალი ხელით თავწამოწეულს. ბიჭიც, ჟულიენი, კარგი მომვლელივით დასტრიალებდა თავს პაპას. წუთით არ ტოვებდნენ მარტოს. ხან დედა იყო ბიულეტენზე, ხან შვილი. ამგვარ რამეებს კოლეგები თუ უხერხებდნენ ღარას. ოთხ თვეს გაგრძელდა ასეთი ბრძოლა, ოთხ თვეზე მეტსაც, და გაზაფხულზე, აპრილის დასაწყისში, აივანზედაც კი გამოჩნდა ნაპატიმრალი. ისევ კი ჩამოფლასული ედგა ტანსაცმელი, მაგრამ შედარება არ იყო, საკუთარ ფეხებზე იდგა, თავიც სწორად ეჭირა და გაშავებული ხელებით მოაჯირს ჩაჭიდებული გადაჰყურებდა ქვეყანას. ერთხელ ჩემკენაც გამოიხედა, ჩვენი თვალები ერთმანეთს შეხვდნენ. ოო, თვალებში მაინც სინდიის სიმძიმე და სიცივე ედგა.

ღარა გათავისუფლდა მუდმივი დაძაბულობისაგან. დაუბრუნდა კარგი ღიმილი, ტუჩებზე რომ აჩნდებოდა ჩვენთან შეხვედრისას. გათავისუფლდა ბიჭიც. ნაპატიმრალს ახლა საათობითაც კი შეეძლო მარტო დარჩენა, იწვა, ალბათ, და კითხულობდა, ან არადა, ფიქრებში წასული, ჭერს შეჰყურებდა.

ერთ დღეს გამოვიდა ღარას მამა სახლიდან, – როცა შინ არ იყო არც ღარა, არც შვილი-შვილი, – ჩავიდა დაბლა, ჩაიარა ჩვენი ქუჩა, ჩაუყვა ვაჟა-ფშაველას პროსპექტს და იქ, ფოსტის მახლობლად, წაიქცა. შემოეხვია ხალხი, გამოუძახეს სასწრაფო დახმარებას, წაიყვანეს საავადმყოფოში, მაგრამ ვერაფერი უშველეს, მოკვდა. ვინ იყო, კაციშვილმა ვერ იცნო, არც პირადობის მოწმობა აღმოაჩნდა არავითარი. ჯიბეში ედო მხოლოდ სამ ფურცელზე დაწერილი და ოთხად გაკეცილი წერილი. წერილი ეგზავნებოდა მარტო სახელითა და მამის სახელით მოხსენიებულ ვიდაც უფროსს, წერილი კი არა, მოხსენებითი ბარათი. იძულებულნი გახდნენ, წაეკითხათ. წაიკითხეს, ყველაფერი გაირკვა, შეატყობინეს ღარას... შემდეგში ამბობდნენ, სისულელე გააკეთესო, მაგრამ გვიან იყო, წერილი უკვე წაკითხული ჰქონდა ღარას.

მე არ მინახავს ის წერილი, მაგრამ დღეს ბევრმა იცის მისი შინაარსი. ნაპატიმრალი იმ ვიდაც დიდ უფროსს სწერდა, უფრო – მოახსენებდა: პირველ რიგში, ვინ იყო და რა დამსახურებები მიუძღოდა საქვეყნო საქმეებში (ჩანდა, უფროსსაც უნდა სცოდნოდა ეს), მერე, რით გადაუხადეს ბოროტმა ადამიანებმა, როგორ ეწამა, მაინც გაუძლო ყველაფერს და დღეს ისევ ფეხზე დგას, და არა მარტო ფეხზე დგას, კვლავაც გააგრძელებს ქვეყნის სამსახურს და ასეთად დარჩება უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე. ამის დასადასტურებლად კი აცნობებდა: მას ჰყავს ქალი-შვილი, ექიმი, ამა და ამ პოლიკლინიკის თანამშრომელი, და მისი ვაჟი, პოლიტექნიკური ინსტიტუტის მესამე კურსის სტუდენტი. ეს დედა-შვილი თითქმის ყოველდღე, ყოველთვის, დილა იქნება თუ საღამო, იაპონური ტრანზისტორის მეშვეობით, რომელიც დედა-შვილს საეჭვო გზით უნდა ჰქონდეთ შეძენილი მოსკოვში, უსმენენ ჩვენი ქვეყნისთვის მტრულ გადმოცემებს საზღვარგარეთიდან. მერე, რაღა თქმა უნდა, ამ გადმოცემების შინაარსს ავრცელებენ სამსახურში და ინსტიტუტში, ეს კი იწვევს ჩვენი ადამიანების მორალურ გახრწნას... ასეთი დანაშაულებების წინააღმდეგ ყველამ უნდა იბრძოდეს, ყველამ, დიდმაც და პატარამაც, უშუალო დამნაშავენი კი დაუყოვნებლივ იზოლირებულნი უნდა იქნენ ჩვენი საზოგადოებისაგან, პირველ რიგში, თუნდაც, მისი შვილი და შვილიშვილი... თორემ მაღე, ალბათ, გვიან იქნება, გვიან...

ქვეყანამ გაიგო ეს ამბავი, მაგრამ ქართველები ვართ, მაინც უამრავნი მოვიდნენ დაკრძალვაზე. მეც მივედი მთელი ოჯახით, ღარას ძაძა ემოსა, თავდახრილი იჯდა, ხელი რომ ჩამოვართვი, ამოიხედა, მადლობა გადამიხადა და, შეიძლება მომეჩვენა, მქრქალი მწარე ღიმილი გაუკრთა ბაგეზე.

ა) წაკითხულის გაახრება (15 ქულა)

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი და შემოხაზეთ. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – X.

- (1) 3. **რა ინფორმაციას გვაწვდის პირველი აბზაცი ლარას მამის შესახებ?**
- ა) ლარას მამას თოთხმეტი წელიწადი ჰქონდა მისჯილი სამშობლოს დაღატაცისათვის.
 - ბ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადზე მეტხანს იყო დაპატიმრებული.
 - გ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადი მუშაობდა დიდ პარტიულ თანამდებობაზე.
 - დ) ლარას მამა თოთხმეტი წელიწადზე მეტხანს უსამართლოდ იტანჯებოდა.
- (1) 4. **რაზე მიგვანიშნებს ავტორი მეორე აბზაცში ლარას მამის გარეგნობის აღწერით?**
- ა) ლარას მამა იმდენად არის აღშფოთებული, რომ ხელისუფლებისათვის საშიში გახდა.
 - ბ) ლარას მამა იმდენადაა შეშინებული, რომ სახლიდან თავს არ ყოფს.
 - გ) ლარას მამა იმდენადაა შეძრწუნებული, რომ სიცოცხლეც კი აღარ სურს.
 - დ) ლარას მამა იმდენად არის დაუძლურებული, რომ სიკვდილის პირასაა მისული.
- (1) 5. **ქულიენის რა განწყობილებებს იწვევს ბაბუამისის შინ დაბრუნება?**
- ა) შიშსა და შეუწყნარებლობას.
 - ბ) აღშფოთებასა და რისხვას.
 - გ) დაბნეულობასა და სევდას.
 - დ) ზიზღსა და სიძულვილს.
- (1) 6. **რატომ არ უნდა ჰქონოდა ლარას მეზობლებთან შეხვედრის სურვილი მამის მოყვანის შემდეგ?**
- ა) იმდენად რცხვენოდა მამის დანაშაულისა, რომ ხალხთან საუბარს თავს არიდებდა.
 - ბ) იმდენი ამბავი იყო მამის შესახებ მოსაყოლი, ერჩივნა – არაფერი ეთქვა.
 - გ) იმდენი ენერგია სჭირდებოდა მამის მოვლას, რომ დრო აღარაფრისთვის რჩებოდა.
 - დ) იმდენად ეშინოდა – ხელახლა არ დაეჭირათ მამა, რომ ყველას გაურბოდა.
- (1) 7. **რომელ ფრაზაში მიმართავს ავტორი მხატვრულ საშუალებას?**
- ა) „რამდენჯერაც კი შევხვდი, ყოველთვის სიგარეტი ეჭირა ხელში“.
 - ბ) „შეიყვანეს შინ ნაპატიმრალი, შეიკეტნენ, ალბათ, დააწვინეს“.
 - გ) „დილაადრიან რძის რიგისკენ მიახსაკუნებდა ბოთლებს“.
 - დ) „შემაშფოთებელი სიჩუმე და უძრაობა დააწვა ჩვენს სადარბაზოს“.
- (1) 8. **ლარას რა თვისება იკვეთება მამის მოვლის ეპიზოდში?**
- ა) ფანატიკური მორჩილება.
 - ბ) მოჩვენებითი პატივისცემა.
 - გ) უშედეგო თავდადება.
 - დ) თავგანწირული ერთგულება.
- (1) 9. **რომელ ფრაზაში იყენებს ავტორი მეტაფორას?**
- ა) „გაშაგებული ხელებით მოაჯირს ჩაჭიდებული გადაჰყურებდა ქვეყანას“.
 - ბ) „ბიჭიც, ქულიენი, კარგი მომვლელივით დასტრიალებდა თავს პაპას“.
 - გ) „კითხულობდა, ან არადა, ფიქრებში წასული, ჭერს შეჰყურებდა“.
 - დ) „თვალებში მაინც სინდიყის სიმძიმე და სიცივე ედგა“.
- (1) 10. **რაზე შეიძლება მიგვანიშნებდეს ავტორი იმით, რომ სახლიდან პირველად გამოსული ლარას მამა ფოსტასთან წაიქცა?**
- ა) წერილი უნდა გადაეცა უფროსისათვის.
 - ბ) ფოსტაში სამსახურის დაწყება სურდა.
 - გ) დასმენის წერილის გაგზავნა უნდოდა.
 - დ) ფოსტის შენობასთან შემთხვევით მოხვდა.
- (1) 11. **რატომ ამბობდა ზოგი, სისულელე გააკეთეს, ლარას მამამისის წერილი რომ წააკითხეს?**
- ა) ლარასთვის უმჯობესი იქნებოდა, არ სცოდნოდა, რისთვის იყო მამამისი დაპატიმრებული.
 - ბ) ლარასთვის უმჯობესი იქნებოდა, არ სცოდნოდა, რა ეწერა ამ წერილში.

- გ) ჯობდა, რომ ღარასა და ქულიენს მოგვიანებით გაეგოთ წერილის შინაარსი.
 დ) ჯობდა, ღარას კი არა, ქულიენს გაეგო, რა ეწერა წერილში.
- (1) 12. **რა დანაშაულს აბრალებდა ღარას მამა საკუთარ შვილსა და შვილიშვილს?**
 ა) უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და არავის არაფერს ეუბნებოდნენ.
 ბ) უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და თვითონაც აწვდიდნენ მას ინფორმაციას.
 გ) უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და ბეჭდავდნენ პოლიტიკურ პროკლამაციებს.
 დ) უსმენდნენ უცხოურ რადიოსადგურს და შემდეგ ავრცელებდნენ ინფორმაციას.
- (1) 13. **რა შეიძლება ვივარაუდოთ ღარას მამის მიერ დაწერილი მოხსენებითი ბარათის მიხედვით?**
 ა) ღარას მამა საბჭოთა პოლიტიკური სისტემისათვის კატეგორიულად მიუღებელი პიროვნება უნდა ყოფილიყო.
 ბ) ღარას მამა პარტიული მუშაკი ან უშიშროების კომიტეტის თანამშრომელი უნდა ყოფილიყო.
 გ) ღარას მამა ნამდვილი პატრიოტი და საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლი უნდა ყოფილიყო.
 დ) ღარას მამა უცხოეთის აგენტი ან მტრისგან შემოგზავნილი დიპლომატი უნდა ყოფილიყო.
- (1) 14. **რომელ სახელმწიფოს გულისხმობს ღარას მამა ფრაზაში: „უსმენენ ჩვენი ქვეყნისთვის მტრულ გადმოცემებს“?**
 ა) გაერთიანებულ სამეფოს.
 ბ) რუსეთის ფედერაციას.
 გ) საქართველოს რესპუბლიკას.
 დ) საბჭოთა კავშირს.
- (1) 15. **რას მოითხოვდა ღარას მამა მოხსენებით ბარათში?**
 ა) საკუთარი შვილისა და შვილიშვილის დაპატიმრებას.
 ბ) დამბეზღებლების დაუყოვნებლივ დაპატიმრებასა და დასჯას.
 გ) უდანაშაულობის აღიარებასა და ზარალის ანაზღაურებას.
 დ) სასწრაფო ამნისტიასა და საყოველთაო დაფასებას.
- (1) 16. **ღარას მამის რა თვისებები გამოიხატა მისივე ხელით დაწერილ მოხსენებით ბარათში?**
 ა) მლიქვნელობა და შურიანობა.
 ბ) ფანატიზმი და უმადურობა.
 გ) ფანატიზმი და გულგრილობა.
 დ) უმადურობა და ამპარტავნობა.
- (1) 17. **რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?**
 ა) ადამიანის ზნეობრივი გადაგვარების.
 ბ) მამისადმი შვილის ერთგულების.
 გ) სასტიკი პოლიტიკური რეპრესიების.
 დ) საქართველოს უანგარო სიყვარულის.

წერითი დავალების ინსტრუქცია:

ყურადღებით გაეცანით დავალების პირობას.

ნაწერი არ გასწორდება, თუ ნაშრომი დავალებას არ უპასუხებს, მოცემული ტექსტის პერიფრაზია, არ არის შესრულებული არც ერთი მითითება ან მოცემული ტექსტი მთლიანობაში არაადეკვატურადაა გაგებულის, ანდა ენობრივად იმდენად გაუმართავია, რომ აზრის გაგება ჭირს.

ნაშრომი შესრულებული უნდა იყოს გასაგები (გარკვეული) ხელწერით. ის მონაკვეთები, რომელთა ამოკითხვაც გაძნელებია, არ გასწორდება და თხზულების შეფასებისას მხედველობაში არ იქნება მიღებული.

ორივე წერით დავალებას თან ახლავს სამ-სამი მითითება. ამ მითითებებს უნდა უპასუხოთ ისე, რომ თხზულება აზრობრივად ერთიანი, მთლიანი გამოვიდეს და არ იყოს კითხვებზე ცალ-ცალკე გაცემული პასუხების მექანიკური ჯამი ან მოცემული ტექსტის პერიფრაზი (თუნდაც მთელი თხზულების შინაარსის გადმოცემა). გაითვალისწინეთ, რომ დავალების მითითება შეს-რულებულად არ ჩაითვლება, თუ მასზე მხოლოდ ერთი-ორი წინადადებით იქნება პასუხი გაცე-მული.

ჩამოაყალიბეთ თქვენი აზრი ნათლად, მკაფიოდ, დეტალურად და დასაბუთებულად. ნაშრომი შეფასდება იმის მიხედვით, თუ რამდენად ჩანს მასში არგუმენტირებისა და დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი და არა იმის მიხედვით, ემთხვევა თუ არა თქვენი პოზიცია საყოველთაოდ აღიარებულ თვალსაზრისს. მსჯელობა უნდა იყოს ლოგიკურად გამართული და აბზაცებით დანაწევრებული; უნდა დაიცვათ სალიტერატურო ენის ნორმები.

შავი სამუშაოსათვის რეგულში დატოვებულია ადგილი, რომელიც შეგიძლიათ გამოიყენოთ. გაითვალისწინეთ, შავად შესრულებული ნამუშევარი არ გასწორდება.

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომა გადახაზეთ და ნუ დაჯღაბნით.

გაანალიზეთ მოცემული ტექსტი შემდეგი მითითებების მიხედვით:

- იმსჯელოთ ღარას მამის მხატვრული სახის შესახებ.
- იმსჯელოთ, რა მხატვრულ საშუალებებს იყენებს ავტორი (ყურადღება მიაქციეთ თხრობის სტილსა და თავისებურებებს).
- ჩამოაყალიბეთ თქვენი პიროვნული დამოკიდებულება ტექსტში წამოჭრილი ძირითადი პრობლემის მიმართ.

თქვენი თვალსაზრისი დაასაბუთეთ!

შავი სამუშაოსათვის

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features ten sets of horizontal lines, each consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. The lines are evenly spaced and extend across the entire width of the page, providing a guide for handwriting practice. There is no text or other markings on the page.

Blank lined paper for writing.